

Soomlaste osast Virumaa vabastamisel

PENTTI KANGASLUOMA

Virumaa Teataja kauaaegset kirjasaatjat Pentti Kangasluomat Soomest on pikka aega huvitanud Soome ja Eesti suhted. Seekordses kaastöös tuletab soome ajakirjanik meelde meie vennarahva osa Eesti Vabadussõja võitmisel. Vabadussõja rinnetel võitles õlg õla kõrval eesti sõjameestega 3700 soome vabatahtlikku, kellest osa oli aktiivselt tegev ka Viru rindel.

25. novembril 1918 otsustas Soome valitsus saata Eestisse relvaabi, detsembris kinnitati ka rahalaen. Regulaararmeed siiski Eestile appi saata ei soostunud. Küll aga leidus vabatahtlikke, kes soovisid osaleda Eesti Vabadussõjas.

Asutati Eesti Abistamise Peatoimkond, milles olid esindatud kõik Soome erakonnad välja arvatud sotsiaaldemokraadid, kes sellegi poolest ei keelanud oma liikmetel minna Eesti Vabadussõtta.

Abijõudude saatmisega oli kiire, sest juba 16. detsembril olid punaväed vallutanud

Rakvere. Vabatahtlike registreerimine algas Helsingis 20. detsembril. Ka Lapuas, Ülihärmas ja Seinäjoel oli vabatahtlike registreerimise punkt.

Soomlased osalesid lahingu-tegevuses esimest korda 4. jaanuaril, 5. jaanuaril langes Valgejõe lähedal esimene soomlasest sõjamees. Soomlased võtsid osa Loksa, Kunda, hiljem ka Udria ja Narva-Jõesuu dessandist. Võideldi Aegviidus, Tapal, Kadriinas, 11. jaanuaril 1991 vabastasid soome sõjamehed Haljala.

Leitnant Varmavuo meenutab: "Vallutasime algul Kärnu, misjärel liikusime Haljala suunas. Teadsime, et seal asuvad vaenlase peajõud ja suurtükid. Joostes tegi minu luurerühm väsakult ümber kiriku tiibhaarangu, samal ajal ründasid meie peajõud mõõda maanteed. Vaenlane põgenes paanikas Kunda ja Rakvere poole."

Repro

Leitnant Varmavuo (keskel) luurajad vabastasid Haljala ja jõudsid esimestena Rakverre.

Järgmisel päeval, 12. jaanuaril kell pool kaheksa hommikul jõudis soomlaste luurerühm Rakverre ja tiris alla punalipu raudteejaama katuselt. Enamlased olid põgenenud, Eesti armee peajõud jõudsid linna kolm tundi pärast soomlasti. Soomlaste osatähtsus oli

Vabadussõja algupoolel suur, kümne päevaga jõudsid nad Tallinnast Narva. See tõstis suuresti ka eesti sõjameeste lahingumoraali. Veebruaris puhkasid soome vabatahtlikud kolm nädalat Rakveres, garnison oli Pikk tänav 30, staap asus sama tänava majas number 15. □